

Beste vrienden van Papiergeschiedenis Nederland,

Om te beginnen wil het bestuur jullie heel goede en gezellige Kerstdagen toewensen en een goed, gezond en geïnspireerd 2013.



Themadag 2013

In 2013 zal de 7^{de} Themadag van Papiergeschiedenis Nederland plaatsvinden.

Dit keer gaan we naar een historische plek, nl. de papierwindmolen De Schoolmeester in Westzaan. Molenaar Arie Butterman heeft ons daartoe uitgenodigd. De datum voor deze dag is **donderdag 16 mei 2013**. Reserveer deze datum alvast in je agenda.

Het ochtendprogramma zal worden gehouden in het Zaanse molenmuseum in Koog aan de Zaan en na de lunch gaan we naar De Schoolmeester.

Het Thema is dit jaar **Papier en Mensen**. Hoe dit wordt ingevuld zullen wij in het begin van het volgend jaar bekendmaken.

Ter bestrijding van de kosten zijn wij ook dit jaar weer genoodzaakt om een **deelnemersbijdrage** te vragen van **€ 10** per persoon.

U kunt zich nu al opgeven met een mail naar de secretaris, info@papiergeschiedenis.net. De bijdrage van € 10,00 wordt u verzocht, gelijk met de inschrijving, over te maken naar bankrekening 3510722, t.n.v. Papiergeschiedenis Nederland te Naarden.

Even voorstellen: Arie Butterman

Arie Butterman, in 1954 geboren te Andijk als zoon van een fruitkweker, is de molenaar van de laatste windpapiermolen: De Schoolmeester te Westzaan.

Afgezien van het feit dat de appels en peren erg lekker waren, had Arie niets met die fruittuin van zijn ouders en is na de lagere school naar de papiervakschool van Van Gelder Zonen gegaan in Velsen. Elke dag twee uur heen en twee uur terug, van 6 tot 18 uur, maar met het vooruitzicht op een baan in de papierfabriek. Na drie jaar school is hij de VAPRO opleiding gaan doen in Wormer, vier dagen werken in de fabriek (stage) en één dag naar school.



Eén van de stageplaatsen was windpapiermolen De Schoolmeester zodat je kon zien hoe het vroeger werkte. Aan de andere kant had de molenaar er dan een hulpje bij. Het mes sneed aan twee kanten.

Na 2 jaar deed je examen en was het de bedoeling dat je in de fabriek in vierploegendienst ging werken. Aangezien Arie nog geen 18 was mocht hij nog niet in nachtdienst en bleef dus onder de afdeling opleiding waarvandaan hij her en der moest invallen.

“Jij bent helemaal niet op de molen geweest, ga daar nog maar een paar weken helpen” werd hem gezegd en zodoende stapte hij op 11 september 1971 voor het eerst van zijn leven een molen binnen.

“... en wat voor één, vol met allerlei draaiende machines, allemaal vol vernuft maar ook erg eenvoudig en overzichtelijk en werkend op de wind, elke dag anders.”

Binnen een maand had hij zich opgegeven voor de opleiding tot vrijwillig molenaar, niet met het idee dat ze ooit zo'n broekie op die papiermolen zouden laten werken, maar omdat het gewoon mooi is om met een molen te draaien.

“Maar in april 1972 werd me gevraagd om de molenaar op te volgen, hetgeen ik direct aannam en op 1 mei begon mijn loopbaan als molenaar naast Klaas Knaap die zijn laatste jaar inging.”

Knaap werkte ongeveer een half jaar op de molen en ging het winterseizoen op de Cartonage in Westzaan werken. Aanvankelijk werkte Arie ook een half jaar op de molen en de rest op de fabriek in Wormer in vierploegendienst waarvoor hij inmiddels oud genoeg was geworden. Al snel kortte hij dat in tot de maanden januari, februari en sinds de papiervakschool in 1978 geen leerlingen meer leverde is de molen weer het hele jaar in bedrijf, met Arie als fulltime molenaar.



In die begin jaren stond er “Verboden toegang” naast de deur en kwam er geen bezoek in de molen. Het was een productiebedrijf waar Zaansch Bord werd gemaakt en verkocht voor verpakkingen en springruggen voor kasboeken. Nog steeds wordt er Zaansch Bord gemaakt, maar de gebruikers zijn nu voornamelijk handboekbinders die het gebruiken voor mooie omslagen, dozen en sieraden.

Naast het produceren is de molen tegenwoordig ook te bezichtigen. Er worden rondleidingen verzorgd voor schoolklassen en andere groepen.

Om de kosten te beperken is Arie niet uitsluitend molenaar. Hij doet zelf veel klein onderhoud aan de molen, o.a. het schilderen van de gebouwen, maar ook eenvoudig timmerwerk behoort tot de mogelijkheden en natuurlijk is hij een enthousiast rondleider voor iedereen die de enige nog werkende windpapiermolen ter wereld wil bezichtigen. Dat kan onder andere op de twee molendagen per jaar. Dan komt er een groepje vrijwilligers helpen om zoveel mogelijk tegelijk te laten zien werken. Enkelen van hen komen ook op andere dagen.

“In 1972 was ik in dienst bij Van Gelder Papier en na het faillissement in 1981 zijn er verschillende bedrijven die mij op de loonlijst hadden staan, maar altijd was ik werkzaam op de molen voor de Wind Molen Compagnie.”

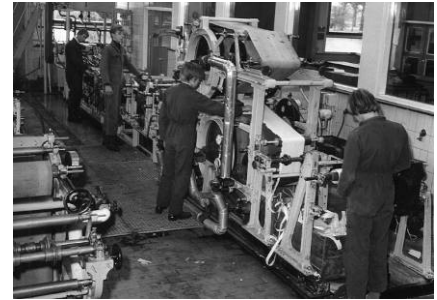


De molen is in 1957 overgenomen van de Firma Gebroeders De Jong door de Vereniging van Nederlandse Papierfabrikanten. In 1976 heeft de VNP De Schoolmeester overgedragen aan de Vereniging De Zaanse Molen.

Arie Butterman is inmiddels 40 jaar molenaar en hoopt dat nog vele jaren te blijven. Aan zijn enthousiaste verhalen zal het niet liggen!

Papier uit het archief

In CODA Archief te Apeldoorn berust sinds 1989 de papierhistorische collectie van de Stichting Papiergeschiedenis Nederland, waaronder de collecties van Loeber, Voorn, Schut en de collectie papierfabrieken. Daarnaast bevinden zich in het CODA Archief o.a. de archieven van papierfabrieken, zoals Van Gelder & Zonen, J.C. Schutte & Co en de Christiaan Geurtsmolen. In deze rubriek wordt een document uit de collectie Papiergeschiedenis belicht.



Op de foto ziet u leerlingen aan het werk met een papiermachine en op de andere foto laten een paar jongens de techniek van het papierscheppen met hand zien op een 'open dag'. Het zijn leerlingen van de papiertechnische school in Loenen. In de collectie Schut bevinden zich naast het fotoboek (1970) waar deze foto's uit komen, twee jaarverslagen (1976 en 1977) en een folder van de Marten Orges school in Loenen.



De Papier Technische School Marten Orges werd opgericht in 1959 door de gezamenlijke papierfabrieken van de Oost Veluwe. Het was de eerste papiertechnische school in Nederland. Enige jaren later kon de school niet genoeg leerlingen aantrekken voor alleen het onderwijs in de papierindustrie. De school werd een technische school met een belangrijke afdeling voor papiertechniek. De heer J.W. Schut stond aan de wieg van deze school en is tot 1970 voorzitter

van het bestuur van de Vereniging Veluwse Papiervakschool geweest. Hij had gezorgd voor de locatie van de school, 'zoo dicht mogelijk bij de Cartonfabriek vooral bij de Middelste Molen, opdat de leerlingen daar praktisch konden leren'. Bij zijn afscheid werd Schut het fotoalbum met foto's van de school cadeau gedaan.

De school beschikte over twee papiermachines waar door leerlingen vele papiersamenstellingen en kwaliteiten konden worden gemaakt. In de jaarverslagen is te zien dat het aantal leerlingen van de papierafdeling steeds kleiner werd. In 1976 en 1977 liep het leerlingaantal voor papier terug van 11 naar 6 leerlingen. In 1977 werd de cursus golfkarton gestart voor 46 leerlingen, werknemers afkomstig van papierfabriek De Hoop in Eerbeek en de kartonfabrieken Lona en Kappa. Hoe lang er in Loenen nog leerlingen voor de papierindustrie zijn opgeleid vertellen de bronnen in het archief niet.

Tegenwoordig is de VAPA het opleidingscentrum van de Nederlandse papier-, karton- en golfkartonbranche en richt zich op de opleidingsbehoeften van de bedrijven in Nederland en België.

Internationale Papier Biënnale

Museum Rijswijk en Museum Meermanno in Den Haag hebben samen de 9^e Papier Biënnale gepresenteerd.

Bouwen, vouwen, snijden en beeldhouwen met papier en karton stonden dit jaar centraal. De Papier Biënnale 2012 laat zien hoe de veelzijdigheid van papier kunstenaars kan inspireren.

Zuilen in karton, sculpturen in papier-maché, geometrische en vrije vouwsels van papier en zelfs levensgrote figuren zijn allemaal te zien. Indrukwekkend zijn de werkstukken van het 'Combat Paper Project', een samenwerkingsverband van Amerikaanse veteranen om hun oorlogservaringen te verwerken. Het papier waarop zij hun kunstwerken drukken, is gemaakt van gebruikte legeruniformen.

Museum Meermanno toonde vooral papierkunst die een relatie heeft met het boek. Veel aandacht van het publiek kreeg de installatie van Alicia Martin: een grote verstilde 'waterval' van boeken die uit een van de ramen naar buiten kwam. Het was boeiend om te zien hoe goed dit kunstwerk zich al die tijd hield in de wind en de regen. In Meermanno liep de tentoonstelling af op 2 december.

Wegens het grote succes wordt de Papier Biënnale in Museum Rijswijk nog met enkele weken verlengd tot en met 13 januari 2013. Openingstijden: dinsdag tot en met zondag van 11-17 uur.



Financiële bijdrage

Ook dit jaar wil het bestuur graag een beroep doen op uw financiële steun voor onze stichting. Wij hopen opnieuw op een bijdrage van **€ 25** te mogen rekenen. Wilt u dit bedrag overmaken op de girorekening van Papiergeschiedenis Nederland, **3510722**, te Naarden.

Wanneer u vragen of opmerkingen heeft kunt u ons bereiken via e-mailadres: info@papiergeschiedenis.net, of via de Koninklijke VNP in Hoofddorp.

Met vriendelijke groeten

Jan Hein Bannier
Secretaris Papiergeschiedenis Nederland

Stichting Papiergeschiedenis Nederland
Secretariaat: Rembrandtlaan 49, 1412 JN Naarden
Bankrekening: 3510722